

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060303

DOM
2024-12-10
Stockholm

Mål nr
M 16007-23

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2023-06-01 i mål nr M 1352-23, se bilaga A

PARTER

Klagande

Lissma sjösänkingsföretag Anno 1917, 802497-3102
c/o Liselotte Bogårdh
Persbergvägen 9
142 91 Skogås

Ombud: Advokat Inger Byman
Advokatfirman Fylgia KB
Box 55555
102 04 Stockholm

Motpart

Bygglövs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommun
141 85 Huddinge

SAKEN

Förbud att sprida eller deponera rensmassor i Huddinge kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen Bygglövs- och tillsynsnämndens i Huddinge kommun beslut den 17 juni 2022, ärendenummer MILJ.2022.1579.

Dok.Id 2127824

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Lissma sjösänkingsföretag Anno 1917 (föreningen) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen i första hand ska upphäva bygglovs- och tillsynsnämndens föreläggande och ange att kommunen ska utöva tillsyn av de verksamheter som kan antas förorena Lissmaån. I andra hand har föreningen yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra beslutet så att förbudet mot spridning tills vidare består och att ärendet i den del som avser föreläggandet om provtagning och plan för massornas omhändertagande återförvisas till kommunen för hantering av tillsynsansvaret för de verksamheter som kan antas förorena Lissmaån.

Föreningen har även begärt att Mark- och miljööverdomstolen ska hålla syn på området för att få förståelse för eventuella spridningsvägar och föroreningar samt de aktuella högarna och hur de kan läggas upp längs fåran.

Bygglovs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommun har motsatt sig en ändring av föreläggandet.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Föreningen har anfört i huvudsak detsamma som i länsstyrelsen och mark- och miljödomstolen med följande tillägg.

Kommunen genomförde provtagning av sediment i Lissmaån under 2019 som ett led i ett detaljplaneprojekt. Detta redovisades i rapporten PM Resultatrapport från provtagning enligt kontrollprogram avseende sediment, ytvatten och grundvatten vid Gräsvretens industriområde (ÅF Infrastructure AB). Provtagningen avsåg i princip hela den sträcka som föreningen har rensat. De sediment som är föremål för det nu överklagade föreläggandet är därmed provtagna och rapporten visar att föroreningshalterna är låga till mycket låga. Sedimenten kan därför inte anses förorenade.

Resultatet från rapporten innebär att förbudet och föreläggandet är ogrundat och att det inte finns behov av förbudet.

Bygglövs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommun har anfört följande.

Den utförda provtagningen utgörs av endast fyra provtagningspunkter (sammanlagt åtta prov men på olika djup) vid en begränsad del av åsträckan och är därför inte representativ för de rensmassor som uppkommit. I sex av de åtta proven överstiger halten krom riktvärdet för massor med ”mindre än ringa risk” (MRR).

Det är en grundläggande förutsättning att ha kännedom om föroreningsinnehållet i massor och växtdelar för att kunna bedöma om hanteringen är miljömässigt godtagbar. Det är inte rimligt att sprida eller lägga upp massorna längs Lissmaån för att avskaffa avfallet utifrån det underlag som finns tillgängligt. Sedimentprovtagningen visar inte om eventuella tungmetaller har ansamlats i växternas rötter. Ytterligare provtagning är nödvändig för att verksamhetsutövaren ska ha tillräcklig kunskap om avfallet och kunna göra en korrekt bedömning för vidare hantering.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Föreningen har inom ramen för sin skyldighet enligt 11 kap. 17 § miljöbalken att underhålla sjösänkningsföretaget gjort en rensning av ån i syfte att bibehålla vattnets djup och läge. Rensmassorna har lagts upp längs med ån. Den som är skyldig att genomföra sådana rensningar på annans mark har med stöd av 2 kap. 6 § lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet rätt att lägga rensmassorna på närmaste strand, om det inte medför avsevärda olägenheter från allmän eller enskild synpunkt. I detta fall har samtycke från fastighetsägaren inhämtats.

Uppläggning av rensmassor på strand kan vara miljöfarlig verksamhet i de fall massorna medför olägenhet för människors hälsa eller miljön genom förorening av mark och vatten, se 9 kap. 1 § 2 miljöbalken. Deponering av rensmassor i anslutning till det vatten som har rensats kan utifrån mängd och föroreningsrisk vara anmälnings- eller tillståndspliktig enligt 29 kap. 18 och 19 § miljöprovningsförordningen (2013:251). Anmälningsplikten gäller dock inte uppläggning av rensmassor från jordbruk eller skogsbruk om uppläggningen inte medför skada för

människors hälsa eller miljön, se 29 kap. 19 § andra stycket miljöprövningsförrordningen.

Utredningsskyldigheten vilar på verksamhetsutövaren, dvs. på föreningen i det här fallet.

Bygglovs- och tillsynsnämnden har motiverat sitt beslut att förbjuda föreningen att sprida eller lägga upp rensmassor innan dessa har provtagits med att det i närområdet finns potentiella föroreningskällor, att det finns konstaterade föroreningar i marken samt att Huddinge kommun är ett nitratkänsligt område.

Syftet med undersökningen 2019 var enligt rapporten att kvantifiera misstänkta samt tidigare påträffade föroreningar i grundvattnet i området samt i ytvattnet i Lissmaån. Vidare skulle belastning av dessa på ytvatten och sediment i Lissmaån och risk för eventuell belastning på Drevviken beräknas. Enligt rapporten var samtliga analyserade ämnen i ytvatten, sediment och grundvatten, med verksamheten på platsen i åtanke, att betrakta som låga och generellt påvisades låga till mycket låga föroreningshalter i ytvatten, sedimenten och grundvatten inom undersökningsområdet inom och i närheten av Gräsvretens upplagsområde och Lissmaån. Proverna tagna av närsalter i Lissmaån visade på lägre halter än de uppmätta i Drevviken, vilket i praktiken innebär en utspädning. Enligt rapporten påvisade sedimenten generellt låga till mycket låga föroreningshalter. Halterna var likvärdiga i ytliga sediment och djupare sediment. Det fanns ingen tydlig haltskillnad mellan provpunkten uppströms Gräsvretens upplagsområde och de tre provpunkterna inom och nedströms området. Sedimenten tycktes således inte vara belastade av förorening inom området.

De aktuella proverna är tagna i relativ närtid och åtminstone tre provpunkter är inom det område där föreningen senare utfört rensningen. Rapporten ger inte stöd för att de upplagda rensmassorna medför en föroreningsrisk. Det meddelade föreläggandet avseende ytterligare provtagning m.m. bedömer mark- och miljööverdomstolen därför som oskäligt. Det finns inte stöd för att uppläggningsen medför skada för människors hälsa eller miljö och således inte heller för att de skulle medföra avsevärda olägenheter från allmän eller enskild synpunkt. Rapporten ger inte heller stöd för att området längs

åfåran kommer att tillföras närsalter i sådan omfattning att det finns skäl att förbjuda uppläggningsen av den anledningen. Föreningen har i Mark- och miljööverdomstolen hållit fast vid uppgiften om att rensmassor inte ska spridas ut utan endast läggas längs den sträcka som rensats i syfte att bygga upp åfårans profil. Föreläggandet är därmed allt för ingripande och ska upphävas.

Vid denna utgång finns inte behov att hålla den av föreningen begärda synen. Yrkandet om syn ska därför avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Claes-Göran Sundberg, tekniska rådet Ingrid Johansson, hovrättsrådet Caroline Hedvall Klostermark, referent, och hovrättsrådet Frida Göranson.

Föredragande har varit Susanne Schultzberg.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-06-01
meddelad i
Nacka

Mål nr M 1352-23

PARTER

Klagande

Lissma sjösänkingsföretag Anno 1917
c/o Liselotte Bogårdh
Persbergsvägen 9
142 91 Skogås

Motpart

Bygglovs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommun
141 85 Huddinge

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 27 januari 2023 i ärende nr 505-38493-2022, se [bilaga 1](#)

SAKEN

Förbud att sprida eller deponera rensmassor i Huddinge kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

Lissma sjösänkingsföretag Anno 1917 (Sjösänkingsföretaget) har, så som det får förstås, yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva Länsstyrelsen i Stockholms läns (länsstyrelsen) beslut och återförvisa ärendet till Bygglövs- och tillsynsnämnden (nämnden) i Huddinge kommun för fortsatt handläggning. Till stöd för sin talan har Sjösänkingsföretaget i huvudsak angett följande.

Nämnden har inte anfört några konkreta bevis för att utsläpp skett längs rensad sträcka. Att Sjösänkingsföretaget hålls ansvarigt för utsläpp utan något konkret bevis eller misstanke om att området är förorenat är inte rimligt. Det är uppenbart att Sjösänkingsföretaget inte tillfört föroreningar till ån.

Muddringsmassorna ligger i nuläget i mindre högar i direkt anslutning till ån. Massorna ska lakas ur och därefter placeras längs å-fåran för att på sätt bibehålla å-profilen. Inga rensmassor avses flyttas eller transporteras bort. Muddringsmassorna kommer i stället spridas ut där högarna står, längs med den sträcka som rensats. Massorna används endast för att bygga upp å-fårans profil. Muddring har skett i enlighet med de anvisningar Länsstyrelserna ger avseende å-rensning.

Det aktuella föreläggandet är inte rimligt. Nämnden misstänker att vägtrafiken i området har förorenat å-fåran. Huddinge kommun är huvudman för vägtrafiken i området. Nämnden har därmed en alternativ verksamhetsutövare som kan åläggas att vidta undersökning angående sin verksamhet. Det är därmed inte rimligt att nämnden placerar det ansvaret på Sjösänkingsföretaget.

Huddinge kommun har vidare, utan Sjösänkingsföretagets medgivande, släppt ut dagvatten i företagets båtnadsområde. Kommunen har också arrenderat ut stora jordområden i direkt anslutning till å-fåran där boskap har fått beta. Ingen kontroll av den verksamheten har skett.

Det är inte skäligt att nämnden, trots vetskapen om att andra verksamhetsutövare kan ha förorenat å-fåran, utfärdar föreläggande mot en aktör som dels är skyldig att

rensa å-fåran och dels uppenbarligen inte har förorsakat någon förorening i å-fåran. Det drabbar Sjösenkningsföretagets medlemmar i en orimlig omfattning och avviker från miljöbalkens grundläggande principer om att förorenare och verksamhetsutövare ska ansvara för eventuella föroreningar.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Mark- och miljödomstolen instämmer i den bedömning som länsstyrelsen har gjort, både i frågan om målets prövningsram och i frågan om Sjösenkningsföretagets verksamhetsutövaransvar. Domstolen bedömer inte att föreläggandet är oproportionerligt. Det som Sjösenkningsföretaget nu har anfört utgör inte skäl för domstolen att göra någon annan bedömning. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (MMD-02)

Överklagande senast den 22 juni 2023.

Per-Anders Broqvist

Christina Odén

I domstolens avgörande har deltagit f.d. hovrättslagmannen Per-Anders Broqvist, ordförande, och tekniska rådet Christina Odén. Föredragande har varit tingsnotarien Bashir Mohamed.

Överklagande av beslut om förbud att sprida eller deponera rensmassor, Huddinge kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar att avslå överklagandet.

Beskrivning av ärendet

Bygglövs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommun, nämnden, beslutade den 17 juni 2022 (Beslutsnummer 1367, Milj.2022.1579) att 1. Lissma Sjösänkingsföretag Anno 1917 (802497-3102) förbjuds att från och med den 9 juni 2022 sprida eller deponera rensmassor längs Lissmaån till dess att nedanstående åtgärder vidtagits:

- a. En provtagningsplan för provtagning av rensmassorna ska upprättas, redovisas till och godkännas av bygglovs- och tillsynsnämnden innan provtagning utförs på rensmassorna.
- b. Massorna ska provtas fackmannamässigt och enligt provtagningsplan.
- c. En åtgärdsplan för hur rensmassorna ska omhändertas ska upprättas och godkännas av bygglovs- och tillsynsnämnden.

2. Åtgärderna enligt beslutspunkt 1 ska vara vidtagna senast sex månader efter beslutet vunnit laga kraft och ska redovisas skriftligen till bygglovs och tillsynsnämnden. Redovisningen ska omfatta analysresultat, beskrivning av provtagningen samt åtgärdsplan för omhändertagande.

3. Beslutet gäller omedelbart även om det överklagas.

Av beslutet i övrigt framgår bl.a. följande. Lissma sjösänkingsföretag har rensat Lissmaån på vass och muddermassor och lagt upp massorna längs Lissmaån. Sjösänkingsföretaget har meddelat att de ska sprida massorna på åkermark längs Lissmaån.

Den 4 maj 2022 upptäckte Miljötillsynsavdelningen i Huddinge kommun att de rensmassor som Lissma Sjösänkingsföretag grävt upp ur Lissmaån låg upplagda längs åfåran. Eftersom det gått flera månader sedan rensningen utförts kontaktades representant för sjösänkingsföretaget. Denne berättade att sjösänkingsföretaget hade tänkt att sprida massorna på marken längs Lissmaån och att de planerade

att provta massorna. Miljötillsynsavdelningen meddelade härfter att de ska öppna ett tillsynsärende och vill få analysvaren inskickade av sjösänkingsföretaget innan eventuell spridning. Den 24 maj 2022 gav miljötillsynsavdelningen rådgivning till sjösänkingsföretaget gällande vilka provtagningsparametrar som bör ingå i provtagningen. Den 9 juni 2022 inkom representant för sjösänkingsföretaget med uppgifter om att de ska starta spridning av massorna.

På fastigheten Lissma 4:495 har det tidigare legat en verksamhet som impregnerar trä. Marken vid den tidigare verksamheten är riskklassad som klass 1, vilket är den allvarligaste riskklassningen av potentiella föroreningar. Enligt EBH-stödet är marken vid den tidigare impregneringsverksamheten delvis sanerad under åren 2002 och 2017. Lissma 4:495 ligger ungefär 260 meter söder om Lissmaån och avrinningsriktningen vetter åt Lissmaån.

Lissmaån avvattnar Lissmasjön till Drevviken. Vattnet från avrinningsområdet till Lissmasjön och avrinningsområdet till Lissmaån passerar ån. Lissmasjön är en grund sjö med kort omsättningstid på endast 15 dagar (Länsstyrelsen i Stockholms läns rapport 20076:24, s. 30). Längs Lissmaån går Lissmavägen som är en statlig väg. Vanliga föroreningar från trafik kommer från slitage från vägbeläggning, bromsar och däck, avgaser och spill från drivmedel och oljor.

Trots att bygglovs- och tillsynsnämnden vid flertal tillfällen upplyst Lissma Sjösänkingsföretag att provtagning av massorna måste utföras innan de kan spridas har sjösänkingsföretaget meddelat att de har för avsikt att sprida massorna utan att först utreda föroreningsrisken. Bygglovs- och tillsynsnämnden bedömer att ett förbud med omedelbar verkan är nödvändigt för att säkerställa att en eventuell förorening inte sprids.

I närheten till Lissmaån förkommer det en rad potentiella föroreningskällor. Den tidigare verksamheten på fastighet Lissma 4:495 är sanerad men många föroreningar och metaller binder till jordpartiklar varpå kraftiga regnfall kan dra med sediment till Lissmaån. I samhället finns många diffusa föroreningskällor som härstammar från hushållen och användning av produkter av privatpersoner. Exempelvis används impregnerat trallvirke till terrasser hos privatpersoner som kan innehålla tungmetaller. Lissmasjön har ett relativt stort avrinningsområde och är en grund sjö med kort uppehållstid. Detta gör att förorening från diffusa föroreningskällor som kan förekomma i området riskeras att ledas vidare till Lissmaån. Även Lissmaån har ett stort avrinningsområde där potentiella partikelbundna föroreningar riskerar sedimentera i ån. Vidare riskerar föroreningar från trafiken längs Lissmavägen att tillföra föroreningar. Utöver sedimentbundna föroreningar kan växtligheten innehålla tungmetaller. Exempelvis vass ackumulerar tungmetaller i rötterna. Tungmetaller och många föroreningar bryts inte ner naturligt och kan därför ackumulerats i sediment och växter i Lissmaån.

Verksamhetsutövaren har skyldighet att utföra de kontroller som är nödvändiga för att säkerställa att åtgärden inte skadar miljön. Bygglovs och tillsynsnämnden bedömer därför att beslutspunktema är rimliga för att säkerställa att en potentiell förorening inte sprids. Enligt miljöprövningsförfordningen ska föroreningsrisken vara ringa för att muddermassor ska kunna deponeras längs vattendrag. Åtgärden är anmälningsskyldig och verksamhetsutövaren ska förse bygglovs- och tillsynsnämnden med de underlag som krävs för att bedöma om åtgärden kan genomföras på ett miljömässigt godtagbart sätt. Lissmasjöns Sjösjänkningsföretag har inte försett bygglovs- och tillsynsnämnden med underlag som visar att rensmassorna inte medför en föroreningsrisk. På grund av potentiella föroreningskällor samt konstaterade föroreningar i marken inom avrinningsområdet bedömer bygglovs- och tillsynsnämnden att detta underlag är av största vikt för att förbudet ska kunna upphävas och åtgärden påbörjas.

Huddinge kommun är ett nitratkänsligt område (<https://jordbruksverket.se/vaxter/odling/vaxtnaring/sprida-godsel>) varpå tillförsel av kvävehaltigt organiskt material inte ska tillföras marken mer än vad växtligheten kan ta upp. Därför bedömer bygglovs- och tillsynsnämnden att även näringsinnehåll behöver provtas för att verksamhetsutövaren ska kunna fastställa att området där muddermassor och växtdelar ska tillföras är stort nog.

Lissma sjösänkingsföretag Anno 1917 (sjösänkingsföretaget) har överklagat beslutet. De anför bl.a. följande till stöd för sitt överklagande. Sjösjänkningsföretag har under många år haft stora problem med långvariga och återkommande översvämningar inom båtadsområdet. Detta bl.a. på grund av ett ökat antal byggda konstruktioner som ökat tillrinningen av dagvatten in i båtadsområdet och Lissmaån. De olovliga avledningarna av dag- och spillvatten, p.g.a. mer hårdgjorda ytor och därmed minskad markupptagningsförmåga, påverkar starkt markavvattningsmöjligheterna av båtadsområdet. Därför tog sjösänkingsföretaget kontakt med Länsstyrelsen för att få hjälp med tillsyn av alla yttre påverkande faktorer som avviker och ej är överenskomna med sjösänkingsföretagets vattenverksamhet i enlighet med gällande vattendom samt kommunens ansvar för generell dagvattenhantering. Länsstyrelsen tog då kontakt med Huddinge kommun där tågorordningen blev att Länsstyrelsen tog frågorna kring vattenverksamheten och kommunen frågorna kring dagvattenhanteringen.

Rensning har skett i samråd och i enlighet med Länsstyrelsens beslut i tillsynsärende 535-40275-2021, daterat 2021-12-13. Rensmassor avses spridas längs åkanten i enlighet med Länsstyrelsens anvisningar i "äga- och-förvalta-diken".

Huddinge kommun har haft full insyn inför planering och genomförande av rensningen varför kommunen, och därmed aktuell handläggare, haft erforderlig information även om ansvar och organisatoriska förändringar som skett under årens lopp. Några exempel på information och dialog de senaste 16 åren spaltas här efter. I Jordbruksverkets rapport daterad 2006-02-03 framgår följande på sidan 5 under ”genomförda samråd”.

- Det finns risk att bottensediment i ån i närheten av Lissmasåg och vid Gräsvretens industriområde är förorenade till följd av industriell verksamhet.
- I samband med ombyggnation av väg 259 förstärktes grunden med kalkpålar. Kalkslam hamnade till viss omfattning i ån och därefter i sjön.

Eftersom Huddinge kommun var beställare av Jordbruksverkets rapport från 2006 har det funnits möjlighet under 15 år för Huddinge kommun att tillsyna angivna områden innan årensningen utfördes i november 2021. Ingen sådan tillsyn har skett enligt sjösänkingsföretagets information. Kommunen får i Jordbruksverkets rapport en tydlig fingervisning att detta bör kontrolleras. Jordbruksverket hade ingen annan åsikt på spridningen av muddermassor än att det kunde bli mycket volym på vissa sträckor av ån att smeta ut.

I dialog den 29 april 2013 med Naturvårdsavdelningens chef (med cc till nästkommande chef samt dåvarande jurist) framfördes följande synpunkt/fråga från privat markägare ”Det finns risk att bottensedimentet i ån i närheten av Lissma såg och vid Gräsvreten industriområde är förorenat. Borde inte detta ligga på kommunens bord att sådan förorening inte sker. Mig veterligen finns fortfarande ingen rening från området men folk bor utan tillförlitliga avlopp där och nytt byggs”. Även denna fråga nonchalerades av kommunen och återkopplades inte.

Sjösänkingsföretag utförde den 1 mars 2014 en okulär besiktning av bl.a. en igenvuxen och ej underhållen damm som är avsedd för att rena ca 50 % av dagvattnet från Gräsvretens upplagsområde. Resten av dagvattnet rinner orenat ner i ån längs vägar och andra diken. Enligt handläggare på Huddinge kommuns bemötande i sjösänkingsföretagets klagomålsärendet har dammen underhållits vilket hon, eller hennes företrädare, uppenbarligen inte själva kontrollerat.

I möte med Huddinge kommun den 19 februari 2016 framgår i minnesanteckningarna gällande Gräsvretens industriområde att. ”Program för området har varit på samråd. Kommunen håller på att sammanställa inkomna synpunkter från samrådet. Därefter ska kommunstyrelsens förvaltning be att få planuppdrag d.v.s. ett uppdrag att göra en detaljplan. Om/när planuppdrag ges kommer en dagvattenutredning att utföras. Kommunen känner till problemen i området”.

I rivningsbeslut den 23 mars 2017 för Wiklunds åkeri (del av tidigare tomt Beijer) ställs inga krav från Huddinge kommun på provtagning av rivningsmassor, trots tidigare års frågor. Wiklunds ligger precis utanför båtnadsområdet varifrån det har byggts en dagvattenavledning in i båtnadsområdet utan någon giltig överenskommelse med sjösänkingsföretaget.

Möte hölls med företrädare för Huddinge kommun och projektgruppen för utbyggnad av Gräsvretens upplagsområde. Av minnesanteckningarna från den 20 maj 2019 framgår att ”Det stämmer att den nuvarande dammen är både dåligt underhållen och har dålig funktion vilket tydligt framgår av den dagvattenutredning som tagits fram i planprocessen” Detta är tvärtemot den information som kommunen lämnar i avvisandet av klagomålsärendet den 4 november 2021.

Huddinge kommun ombeds skriftligen den 20 februari 2020 att reglera den bristfälliga vägtrumman vid Lagervägen vilket kommunen avvisar.

Efter möte den 24 februari 2021 med Huddinge kommun Naturvårdsavdelnings chef där även kommunens representant i sjösänkingsföretaget medverkade upprättas protokoll gällande ”action rensningsåtgärder”. Vilket återigen visar full insyn om vad som planeras. Inga synpunkter eller krav på provtagning framförs av de närvarande.

Den 14 juli 2021 öppnas tillsynsärende hos Länsstyrelsen avseende rensning. Tillsynsärendet kommuniceras till Huddinge kommun som därmed har kännedom om detta. Kommunen besvarar den 1 september 2021 Länsstyrelsen frågor som kommer från sjösänkingsföretaget. Sjösänkingsföretaget begär bl.a tillsyn på de dagvattentillförlar som ej är överenskomna med sjösänkingsföretaget.

Den 4 november 2021 inlämnas klagomål till Huddinge kommun avseende bristande rensning/underhåll. Begäran framställs om att kommunen ser över alla oreglerade dagvattenströmmar som inte överenskommits med sjösänkingsföretaget. Besvaras endast utifrån dagvattenströmmen via dammen vid Gräsvretens gård, inte alla tillkommande dagvattenflöden enligt ställd fråga.

Den 10 juni 2021 fördes dialog med handläggare på Huddinge kommun. Läna och rensning diskuterades och handläggaren återkom senare via mail med fastighetsbeteckning för Läna 45:1. I mötet framförde sjösänkingsföretaget muntligen oro för eventuella gifter via dagvattnet ut i Lissmaån vilket också går att läsa i handläggarens delegationsbeslut. Handläggaren framförde inga synpunkter om krav på provtagning eller avvikelser från gällande instruktioner ”äga -och-förvalta diken” vid det mötet.

Den 15 till 23 november 2021 genomförs rensning enligt kommunicerad godkänd plan hos sjösänkingsföretagets styrelse där kommunen har en representant från sin naturvårdsavdelning. Den 13 december 2021 meddelar länsstyrelsen beslut i tillsynsärendet och godkänner utförd rensning.

I mail den 17 januari 2022 står följande. ”Bygglovs- och tillsynsnämnden har inget ansvar över anläggningar, drift, fastighetsförvaltning etc. Med det sagt så är dagvattenstrategin inte ett facit på vilken tillsyn bygglovs- och tillsynsnämnden utför, utan där står rekommendationer och fingervisningar kring hur kommunen bör

hantera dagvatten och det applicerar vi i vår tillsyn i den mån det går beroende på hur det rimmar med miljöbalken. Det ansvar bygglovs- och tillsynsnämnden har är; tillsyn över SVOA:s dagvattenanläggning och att de inte ska släppa ut orenat vatten i Lissmaån”.

Ett exempel på misskötsel av dammen, som endast hanterar en del av dagvattnet från Gräsvretens upplagsområde, kan ses på den okulära besiktning som sjösänkingsföretaget utförde den 1 mars 2014 och delgav Huddinge kommuns företrädare. Notera även kommunens kommentarer om dammens undermåliga standard som hänvisas till ovan.

Kommunen har vid sjösänkingsföretagets orosanmälan endast svarat att gifter inte förekommit från Gräsvreten utan hanteras av befintlig damm. Däremot inget svar om övriga dagvattenutsläpp som sker till ån. Jordbruksverket hade inga synpunkter utan förutsåg spridning av massor trots eventuell misstanke om gifter som gavs i rapporten 2006 till kommunen. I bygglovsärende från 2017 fanns inga obligatoriska krav på provtagning vid Wiklunds av rivningsmaterial eller plana ytor som leder ut dagvatten till båtadsområdet. Varför skulle det nu till sommaren 2022, efter utförd rensning i nov 2021 plötsligt uppstå skäl för oro av gifter i rensningsmassorna, när klagomålsärendet från sjösänkingsföretaget som frågade om detta avvisades av Miljötillsyn Huddinge kommun?

Kommunen framförde en rekommendation att provta. Med kommunens avvisande svar på deras orosanmälan ovan ansåg de inte att det fanns anledning till oro för gifter eller dylikt. En omfattande provtagning skulle vara nästan dubbelt så dyr som själva rensningen vilket inte är en skälig kostnad att belasta sjösänkingsföretaget. Om det hade varit så omfattande behov av provtagning borde det redan utretts av Miljötillsyn sedan 2002. I annat fall av den som förorenat och godkänt olovligt påsläpp av dag-/spillvatten till sjösänkingsföretagets vattenverksamhet.

Vid misstanke om gifter 2002/2006/2017 så skulle Miljötillsyn Huddinge kommun själva säkerställt provtagning i egen regi då kommunen varit de som då hade vetskap om eventuell förorening och dessutom var den instans som godkänt verksamheter och bygglov på respektive platser. Avseende andra utsläpp som t.ex. näringsläckage från djuren så har de privata djurägarna fått restriktioner från Miljötillsyn att djuren inte får gå närmare än 30 m från åfåran. Diken ska dessutom vara stängslade för att undvika erosion och näringsläckage direkt i diket. Huddinge kommuns naturvårdsavdelning har delvis tagit bort staket och släppt på djuren i åfåran vilket sjösänkingsföretaget påtalat sedan 2007. Först år 2022 gör Miljötillsyn Huddinge en tillsynskampanj för att utreda näringläckaget. Hur kan då kommunen i detta ”förbudsärende” belasta sjösänkingsföretaget för utsläpp som kommunen själva förorsakar? Den som orsakar utsläppet bör betala.

Lissmaån avvattnar Lissmasjön till Drevviken med ytterst liten fallhöjd. Detta gör att hinder och konstruerade dagvattentillflöden som inte överenskommit inte heller får förekomma till sjösänkingsföretagets vattenverksamhet. Dagvatten måste absorberas på aktuell tomt eller ledas åt ett annat håll. Sjösänkingsföretagets båtadsområde och sträckning är inte en recipient dit vad som helst kan ledas utan är en lagprövad vattenverksamhet med giltig vattendom.

Huddinge kommun skriver i det överklagade beslutet att Lissmavägen går längs med Lissmaån och om de föroreningar som kan komma från vägen. De undrar hur detta rimmar med ny planering på ett 50% större Gräsvretens område med ökad trafik från ca 1100 till 1800 fordon/dygn samt en utbyggd 4-filig Södertörnsled? Sedan när ska privata markägare ta ansvar för effekten av kommunala och statliga vägar av riksintresse? Enligt Huddinge kommuns anvisade regelverk ska den som förorsakar föroreningen också vara den som betalar för behövlig åtgärd. Därav anser de att om högarna inte får spridas i enlighet med Länsstyrelsens anvisningar så är det Huddinge kommun/Beijer/Wiklunds/Trafikverket som ska betala för sanering och bortforsling i linje med miljöbalkens principer om att förorenaren betalar.

Sjösänkingsföretaget bedriver ingen egen verksamhet i området utan har endast uppgiften att markavvattna i enlighet med gällande vattendom och är i detta fall ålagda av Länsstyrelsen att bedriva vattenverksamheten enligt fastställd sträckning. Om rensningsmassorna behöver provtas och eventuellt köras bort ska det enligt sjösänkingsföretaget helt ske på Huddinge kommuns bekostnad då det är de som förorsakar föroreningen som också är betalningsskyldig. Deras överklagande påvisar med all tydlighet Huddinge kommuns grova försumlighet och brist på tillsyn av dag- och spillvatten från industrimark samt ett flertal olovliga/olagliga konstruktioner som leder ner i sjösänkingsföretagets vattenverksamhet. Tvärtemot gällande markavvattningsdom och utan överenskommelse/avtal med sjösänkingsföretaget.

Motivering till beslutet

När länsstyrelsen handlägger ett ärende såsom överinstans är länsstyrelsens prövningsram det överklagade beslutet. Länsstyrelsen kan således inte inom ramen för denna prövning besluta om att en part eller andra ska genomföra åtgärder som inte omfattas av det överklagade beslutet. Kommunala beslut enligt miljöbalken, MB, överklagas till länsstyrelsen. Länsstyrelsen kan således inte heller pröva civilrättsliga frågor inom ramen för ett överklagande. Sådana frågor får hanteras i annan ordning. Länsstyrelsen är som framgår av underlaget i ärendet tillsynsmyndighet för vattenverksamheter i Huddinge kommun. Detta uppdrag är skilt från uppdraget som överinstans i enskilda ärenden.

Sammanfattningsvis kan länsstyrelsen i det överklagade beslutet endast pröva förbudet att sprida eller deponera rensmassor samt frågan om provtagningsplan och provtagning. Huruvida Huddinge kommun efterlever gällande markavvattningsdom är en fråga som ligger utanför prövningen i detta ärende.

Sjösänkningsföretagets styrelse är ansvarig för att se till att vattendomen efterlevs. Utöver gällande dom framgår underhållsansvaret även av 11 kap. 17 § MB som anger att den som äger en vattenanläggning är skyldig att underhålla den så att det inte uppkommer skada för allmänna eller enskilda intressen genom ändringar i vattenförhållandena. Länsstyrelsen har såsom tillsynsmyndighet för vattenverksamhet i beslut konstaterat att rensningsåtgärder i båtadsområdet är nödvändiga för att få bort sediment och vegetation som fastnat och ramlat ner i dikesfåran och på så vis försvårat vattnets passage, se beslut i länsstyrelsens ärende 535-40275-2021.

Sjösänkningsföretaget är verksamhetsutövare för den rensning som skett och som de varit skyldiga att låta utföra. Sjösänkningsföretaget är även verksamhetsutövare för den uppläggning som skett av rensmassor längs med Lissmaån. Oavsett att en verksamhetsutövare kan vara skyldig att utföra vissa åtgärder så är en verksamhetsutövare den som har de faktiska och rättsliga möjligheterna att förebygga och begränsa spridning av föroreningar.

Det finns olika föroreningskällor som kan ha förorenat sediment och växlighet i Lissmaån. Rensmassorna är inte provtagna så det är inte utrett om rensmassorna är förorenade och vilken eventuell påverkan massorna kan ha på omgivningen där de planeras att spridas. Sjösänkningsföretaget är ansvarigt för att de massor de planerar att låta sprida är säkra för den tilltänkta användningen. Sjösänkningsföretaget har inte visat att rensmassor är miljö- och hälsomässigt säkra att använda på platsen.

Sjösänkningsföretaget är skyldig att rensa ån och bedriver ingen annan verksamhet. Det är inte heller sjösänkningsföretaget som är ansvarig för uppkomsten av de eventuella föroreningarna i rensmassorna som lagts upp. I det fall sjösänkningsföretaget lägger upp rensmassorna på mark, är företaget dock ansvarig för denna verksamhet och därmed skyldig att tillse att uppläggningsen inte innebär någon risk för olägenhet för människors hälsa och miljö. Enligt 2 kap. 7 § MB gäller kraven i 2 kap. 2 och 3 §§ i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder. Länsstyrelsen har förstäelse för sjösänkningsföretagets invändningar i ärendet. Men med beaktande av att sjösänkningsföretaget

är verksamhetsutövare för de upplagda rensmassorna, att en provtagning och ett eventuellt annat omhändertagande av rensmassorna än spridning på den tilltänkta platsen ändå är en begränsad utgift samt till riskerna med att sprida eventuellt förorenad sediment på mark som inte tidigare är förorenad finner länsstyrelsens att det överklagade beslutet ändå är skäligt. Överklagandet ska därför avslås.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Av 2 kap. 1 § MB framgår bl.a. att när frågor provas om tillåtlighet, tillstånd, godkännande och dispens och när sådana villkor provas som inte avser ersättning samt vid tillsyn enligt denna balk är alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skyldiga att visa att de förpliktelser som följer av detta kapitel iakttas. Detta gäller även den som har bedrivit verksamhet som kan antas ha orsakat skada eller olägenhet för miljön.

Av 2 kap. 2 § MB framgår att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet.

Av 2 kap. 3 § MB framgår att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte ska vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik. Dessa försiktighetsmått skall vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön

Av 2 kap. 7 § första stycket MB framgår bl.a. att kraven i [2 och 3 §§](#) gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

Av 9 kap. 1 § MB framgår att med miljöfarlig verksamhet avses

1. utsläpp av avloppsvatten, fasta ämnen eller gas från mark, byggnader eller anläggningar i mark, vattenområden eller grundvatten,
2. användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för människors hälsa eller miljön genom annat utsläpp än som avses i 1 eller genom förorening av mark, luft, vattenområden eller grundvatten, eller

3. användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för omgivningen genom buller, skakningar, ljus, joniserande eller icke-joniserande strålning eller annat liknande.

Av 26 kap. 9 § MB framgår bl.a. att en tillsynsmyndighet i det enskilda fallet får besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att denna balk samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

Beslutande

Beslutet har fattats av jurist Katarina Svedelius. I ärendet har även deltagit miljöhandläggare Linda Boxell.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till

miljotillsyn@huddinge.se
thomas@zmw.se

Bilaga

Överklagandehänvisning mark- och miljödomstolen

Du kan överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen.

Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Stockholm antingen via e-post; stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det mark- och miljödomstolen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 10 00. Ange diarienummer 38493-2022.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.